Nieuwsbrief, nr. 10, september 2022

Afdeling 24: Midden-Brabant

https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/
middenbrabant.24@awn-archeologie.nl

Voorbij en op komst

De (school)vakanties zitten erop en volgens de meteorologen is de herfst aangebroken. Voor ons tijd om de activiteiten weer op te pakken. In het voorjaar werkten enkele van onze leden intensief mee aan het onderzoek van een spectaculair **Merovingisch grafveld** in **Hilvarenbeek**. Op 11 mei kregen we daar een goed bezochte rondleiding voorafgaand aan de rondleiding / open dag voor andere belangstellenden. Velen van ons bleven lang 'hangen' om te zien hoe enkele van de grote graven verder werden uitgediept.

Een groot graf met grafkist en bijgaven wordt blootgelegd. Foto AWN 24.

Op zaterdag 21 mei brachten we 's middags een bezoek aan het **Vughts Museum** waar de resultaten van recent archeologisch onderzoek in Vught werden getoond. Bijzonder, want Vught – met een interessante en eeuwenoude geschiedenis – behoort tot de gemeentes waarvan het bestuur tot voor kort geen enkele interesse in archeologie aan de dag legde. Gelukkig is dat veranderd en de expositie liet zien met welk resultaat. Henk Smeets van het Vughts Museum ontving ons en Ronald van Genabeek, gemeentelijk archeoloog van 's-Hertogenbosch, verzorgde een inleiding en leidde ons rond.

Bas Aarts geeft uitleg op de plek van het kasteel van Tilburg. Foto AWN 24.

Vervolgens waren er de **Nationale Archeologie-dagen** waaraan we op-nieuw in samenwerking met de gemeente Tilburg deelnamen. Dit keer met de Vereniging Vrienden van Brabantse Kastelen als derde partner. Op vrijdagavond 17 juni verzorgde kastelenkenner (en AWN-lid) Bas Aarts een lezing over **Kastelen en omgrachte huizingen in Midden-Brabant**. Voor velen een eyeopener dat onze omgeving zo rijk is aan dit soort sites, soms nog goed herkenbaar aanwezig en in andere gevallen uit beeld verdwenen, maar vaak nog met een archeologische potentie en zonder meer van historisch belang. Op zondag 19 juni maakten we met een vrijwel volle bus en onder leiding van opnieuw Bas Aarts een toer langs een aantal van deze sites waarbij steeds ter plekke uitleg werd gegeven. Mede door ieders enthousiasme, het mooie weer en de stuurmanskunsten van de buschauffeur over soms erg smalle wegen werd dit een succes dat voor herhaling vatbaar lijkt.

Romeins Halder

Plannen zijn er ook al. Om te beginnen bezoeken we zaterdag 24 september **Museum Romeins Halder** (www.romeinshalder.nl). Halder is een piepklein plaatsje aan de Dommel tussen Vught en Sint-Michielsgestel. Hier vlakbij zijn een aantal bijzondere archeologische vondsten gedaan. Dat begon al in 1679 met de vondst van een Romeins wij-altaar en een Romeinse grafsteen die werden gevonden in Ruimel, net over de Dommel. Halverwege de vorige eeuw werd bij Halder een Romeinse pottenbakkersoven ontdekt en niet ver hiervandaan kwam uit de Dommel een omvangrijke muntschat tevoorschijn. De geschiedenis van deze recentere vondsten is nauw verbonden met het Instituut voor Doven en het museum had daar lang een plek in het hoofdgebouw. Toen het museum daar weg moest, werd onderdak gevonden in een van de gebouwen op Landgoed Haanwijk dat tegenover Halder aan de overzijde van de Dommel ligt. Brabants Landschap stelde hier een schuur beschikbaar waarin het museum – klein maar fijn – nu alweer enkele jaren een prachtig onderdak heeft.

museum
ROMEINS HALDER

Het altaar uit Ruimel, door de Bataafse magistraat Flavus ('de blonde') gewijd aan Magusanus Hercules, vóór 69 na Christus. Het origineel bevindt zich in het Rijksmuseum van Oudheden in Leiden, het museum in Halder beschikt over een replica op ware grootte.

Met een replica op het ware grootte van het altaar dat is gewijd aan Hercules Magusanus (de romeinse grafsteen raakte verloren) en een rijke schat aan echte vondsten uit de pottenbakkersoven en andere vondsten uit de omgeving geeft dit museum een goed beeld van de Romeinse aanwezigheid in Midden-Brabant. Het museum wordt beheerd door een stichting en draait volledig op vrijwilligers. Wij worden ontvangen en rondgeleid door Bert van Beek, voorzitter van de stichting, en door François van den Dries die niet alleen vrijwilliger in het museum is, maar ook lid van onze AWN-afdeling. Bert van Beek is numismaat (kenner van munten en penningen) en François van den Dries is specialist op het gebied van Romeins glas, maar ook alle andere aspecten van de museumcollectie komen aan bod.

We worden **zaterdag 24 september om 14 uur** verwacht in het museum. Het adres is Haanwijk 5B, 5271 VG Sint-Michielsgestel. Het is niet mogelijk om met de auto tot voor de deur van het museum te komen, maar op de website van het museum staan routesuggesties die u dichtbij brengen. Het handigst is parkeren op de parkeerplaats Essche Stroom aan de Vughterweg in Halder en dan via de brug de Dommel over te steken. Een korte wandeling almaar rechtdoor brengt u bij het museum. (Zie voor de parkeerplaats ook: www.bd.nl/meierij/nieuwe-parkeerplaats).

Voor de liefhebbers brengen we voorafgaand aan Museum Romeins Halder die ochtend een kort bezoek aan de archeologische afdeling van **Het Noordbrabants Museum**. Doordat dit museum pas om 11 uur 's ochtends open gaat en we natuurlijk ook willen lunchen, kan dit geen lang bezoek zijn en er is dan ook geen rondleiding georganiseerd (ofwel: we leiden onszelf rond). De standaard entree van vijftien euro is misschien wat hoog voor een bezoek van ongeveer een uur, maar het museum is gratis met een Museumkaart, Vriendenloterij VIP-kaart, Rembrandtkaart of ICOM-pas en ook voor

kinderen tot achttien jaar. Voor studenten en houders van een CJP is er korting. Voor degenen die ook deze ochtend mee willen: we treffen elkaar om 11 uur op het voorplein van het museum aan de Verwersstraat in 's-Hertogenbosch.

Deelname aan de excursie naar Halder is gratis, maar wij verzoeken wel u aan te melden zodat we weten hoeveel mensen we mogen verwachten. Aanmelden kan via: middenbrabant.24@awn-archeologie.nl.

Vervolg

Verdere activiteiten staan in de steigers en hierover informeren we u in een volgende Nieuwsbrief. Uiteraard zijn wensen en/of suggesties vanuit de leden altijd welkom. Laat vooral van u horen.

Basiscursus

Al eerder maakten we melding van de basiscursus archeologie die wordt verzorgd door de Archeologische Vereniging Kempen- en Peelland, AWN afd. 23. Deze wordt georganiseerd bij voldoende aanmeldingen en wanneer er genoeg aanmeldingen uit Midden-Brabant komen, kan ook onze regio prominenter in de cursus worden ingepast.

Na een korte algemene inleiding komen in deze cursus alle aspecten van archeologisch onderzoek aan bod, vanaf de voorbereiding tot en met de publicatie. De cursus bestaat in principe uit tien lessen, op zaterdagochtenden van 9:30 uur tot 12:00 uur en vier praktijklessen die zoveel mogelijk aansluitend op de zaterdagmiddag worden gegeven. De frequentie is om de veertien dagen. Iedereen met interesse in archeologie vanaf zestien jaar kan deelnemen. Het maximale aantal deelnemers is vijfentwintig en de leslocatie is de afdeling Archeologie van Erfgoedhuis in Eindhoven.

Bezoek aan een opgraving in Helmond tijdens een eerdere versie van de basiscursus. Foto AVKP.

Een strikt minimum aantal deelnemers is er niet, maar er is een redelijke groep nodig om de cursus financieel haalbaar te maken. Deelname kost € 120,00 (verhoging voorbehouden)voor AVKP en voor AWN-leden. Niet-leden betalen € 50,00 extra en worden daarmee voor een jaar lid van de AWN. Momenteel zijn er nog onvoldoende aanmeldingen, maar het is dus van belang dat geïnteresseerden zich kenbaar maken. Mogelijk kan er dan snel weer een cursus plaatsvinden. Na het succesvol afronden van deze cursus bent u uiteraard breder inzetbaar als vrijwilliger tijdens opgravingen. Zie ook: www.awn-archeologie.nl/afdeling/avkp/basiscursus-archeologie/. Meldt het a.u.b. ook bij ons (Afdeling 24) wanneer u zich voor deze cursus aanmeldt.

Gratis (digitaal) lezen

De Leidse uitgeverij **Sidestone Press** is gespecialiseerd in archeologie en aanverwante cultuurhistorie. Veel proefschriften worden hier ook uitgegeven. Een bijzondere service is dat alle boeken van deze uitgeverij op de website gratis digitaal zijn te lezen en in een aantal gevallen ook gratis als pdf kunnen worden gedownload: www.sidestone.com.

Vergelijkbaar is het Engelse **Oxbow Books**. Ook daar zijn veel boeken gratis te downloaden. Soms gedeeltelijk, maar vaak ook compleet: www.oxbowbooks.com. Op de site is het ook mogelijk om aan te melden voor de 'mailing list'. Wie dat doet krijgt met enige regelmaat een email met een overzicht van nieuwe boeken. Het aanbod is erg breed, niet alleen Engelstalig en archeologie van over de hele wereld.

Eeuwfeesten in de Egyptologie

Veel archeologieliefhebbers hebben ook belangstelling voor de Egyptologie. Daar zijn twee eeuwfeesten te vieren. Dat het binnenkort een eeuw geleden is dat het graf van **Toetanchamon** werd ontdekt, meldden we al in de vorige Nieuwsbrief. Die ontdekking vond plaats op 4 november 1922.

Links de officiële naam (Toetanchamon) als farao en rechts zijn persoonlijke naam Nebcheperoere in hiërogliefen.

Op 14 september is het exact tweehonderd jaar geleden dat **Jean Champollion** de 'code' van de hiëroglyfen kraakte. Die prestatie is vele malen belangrijker dan de ontdekking van het graf van Toetanchamon dat vooral heel veel prachtige en fascinerende objecten bevatte. Door het werk van Champollion kunnen we de teksten van de oude Egyptenaren lezen en hebben we toegang tot hun wereld zoals die mensen het zelf zagen en beleefden. Op de ontcijfering van de hiërogliefen volgden tamelijk snel ook de ontcijfering van andere oude schriften waardoor we ook toegang kregen tot andere oude culturen in (vooral) het Nabije Oosten. Om hierbij stil te staan organiseert het Rijksmuseum van Oudheden de Week van het Oude Schrift met lezingen en workshops: www.rmo.nl/uw-bezoek/activiteiten/week-van-het-oude-schrift/.

Colofon – Wie zijn wij en waar bereikt u ons?

AWN Afdeling 24 Midden Brabant
Bestuur:
Paul Taminiau, voorzitter. Email: taminiaupaul24@gmail.com
?? (vacature), secretaris
Wim van Klaveren, penningmeester.
Ruud Hemelaar, lid, coordinator veldwerk.
Jacques van der Sommen, lid.
Lauran Toorians, lid.
Adviseur:
Guido van den Eynde, gemeentelijk archeoloog Tilburg.

Afdeling 24: Midden-Brabant, Nieuwsbrief nr. 2, januari 2021
https://awn-archeologie.nl/afdeling/midden-brabant/.

Contact: middenbrabant.24@awn-archeologie.nl
Wim van Klaveren, 06-511.24.939